

Numerul 28.

Oradea-mare 14/26 iulie 1896.

Anul XXXII.

Ese duminica. Abonament pe an 10 fl., pe 1/2 de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

F o m e t e a . . .

(Urmare.)

IV

Băiatu și fata lui Ión dormiau liniștiți, cu chipurile senine, de-ți eră drag să te uiți la dênșii: mâncaseră bine din ce-adusese leica Dobrina.

Pe-o mesă cu trei picioare erau vr'o doue talere de lemn, unu cu nițel pește fiert, altu cu nițică salată. O jumătate de mămăliguță și câteva fire de cępă le sta tovarășe.

Marina lui Ión își așteptă bărbatu și nici gustase macar: cu el voiă dênsa să-și potolească fómnea.

Când îl vedù că se lungesce 'n prag mai mort, nu mai putù de spaimă și-i trase multe sufletu până să-l aducă 'n firea lui pe bietu Ión.

Decă se desmetici, remase o clipă locului să-și aducă-aminte, și decă își-aduse, își apucă in mâni capu: veđi-că gându că se făcuse tálhar la drumu mare îi innegriă sufletul cu muștrare adâncă.

In vieța lui nu făcuse reu cuiva, nu năzuise la al atuia, și acuma, uite peccat! intr'o clipă de turbare se făcuse hoț!

Fără dór și póte, rumănu pe care-l jăfuisie o să se plângă la primărie și d'acolo, iaca o să-i dea de urmă și cine șcie câte pălenii după aia!

Muierea câtá la dênșul cu ochi inspăimântați, nedumerită, fără să indrăsnescă să-l intrebe.

— Iacă ce-am făcut! grăi Ión și trânti punga, care seméná unei pere opărită, uscată, plină de sbârcituri.

Se ridică de jos apoi, se sprigini de ușorii ușei, și prinse-a povesti muierei.

Ascunde-o, Ióne, că e reu de noi, đise întéiu Marina.

— Ba o să me duc mâne la primărie, și o să spuiu primarului, — că om a fi și m'a iertá... grăi Ión.

Tot mi-a đis părintele Dionisie să me duc mâne la muncă la el in grădină... M'oi duce și-om avea de gură o đi, doue până s'or mai scurge locurile.

— Păi fă și-asă, Ióne... că reu e să te cerți cu cinstea, reu... Ia hai de 'mbucă colea, că uite, leica Dobrina a fost mai cu milă decăt omu ei și ne-a adus, sāraca, de mâncare... Dómne, Ióne, decă n'am plâns cu sughițuri, când i-am vedùt pe Gheorghită și pe Lenuța cum imbecau, lacomi și cu ris, miteteii maichi... Ia hai, vino...

Ión și muierea prinseră a imbecă repede și tăcuți. După câteva clipe nu mai remânea fărîmă de mămăliguță, fir de cępă, fõe de salată, bucățicușă de pește...

Dór ce pusese Marina de-oparte pentru copii să aibă când or face

RADU D. ROSETTI.

ochi diminéța.

Dormiră ca bușteanu.

A doua đi Ión purcese la primărie. Ce să veđi, acolo?

Mai tot satu. Toți rumánii, cu fețele pierite, in-grigiurați, prăpădiți.

Nu mai eră chip de traiu și alergaseră, tineri și bătrâni, să se sfătuescă precum că ce să facă cu afurisita de lipsă.

Ión Tabără se tot feriá de-oparte. Par' că-i erá témă c'o să-i ghicéscă rumânii isprava de eri.

Ce-i drept, auđi pe unu că ăice:

— Ȫl gási notaru mai mort. pe șosea . . .

— Și unde-i acuma?

— Păi la primar acasă, ci-că . . . și o să vie primaru cu el incoa.

— Pe cine-l impinse dracu să facă asta abiá pe inserate și lângă sat?

— Păi nevoea a smintit ea pe cineva. Ce? e lucru de glumă?

Lui Ión Tabără, îi fugise tot sângele din obraz. Se lipise de-un salcâm, lângă ingrăditura primăriei și nici suflă. Inima i se făcuse cât un purice, nu mai avea curaj să se destăinuiescă primarului și nici curaj să fugă acasă. Ȫl țintuise acolo rușinea și mustrarea.

— Ia ascultați, măre ómeni buni, prinse a grăi un ăla scurt, legat, — tulpină pe care n'o scóte din rădăcini furtuna. Să facem pe notar să scrie o petiție d'alea și s'o trimitem la un ministru d'ăia, că precum n'avem cu ce ne mai ținé vieța. Uite, ăi de p'în pregiur făcură și dec'om face toți, de p'în tóte părțile, li s'o plecá urechea spre noi, și ălora de la București. Că de! decă nu sbieri, nimenea nu te aude și nu șcie cum ți-i cojocu pe spate.

— Da ce-mi folosiră ăia decă se plânseră la București, mă! Ce-mi folosiră? grăi un altul.

— Ei, folosu vine el . . . Că ăi de la tâng sânt grei ca plumbu și le trebuie sbierete, nu glumă, ca boilor nărăviți, mai ăise unul.

— Păi să facem decă e așa, grăiră mai toți.

— Da dumneata, Ióne, nu deschide a gură? Că alt' dată a dumitale s'auđiea mai departe?

Ión se scutură ca din somn și căută cu spaimă.

— Lăsați-l, vai de el, grăi unul. că pe el l-a lovit și mai reu afurisita de nevoie . . . He-hei, — oftă rumânu, — nici vită 'n bătătura lui, nici plug, — de! cu mânilé numa' . . .

— Primaru! Iaca primaru și cu ăla . . . se auđi vorbă atunci.

Ión se lăsă jos la rădăcina salcâmului ca bătut de toți sfinții.

Primaru, un ăla tinér, isteț, rumân voinic și harnic, prinse-a mulțami, că toți își luau căciula la dânsu, și trecu pe prispa primăriei.

După el se strecură ăl furat, un sêrb, că se vede el după chip; cată să fi fost vr'un grădinar de p'alocurea.

S'arătă sfios și cam tremură.

Primru îi spuse să intre 'n primărie.

Iaca veniră notaru, ajutoru și vr'o trei conțilii. Trecură și dênșii lângă primar.

Sórele se uită în rēstimpuri dintre nori la mulțimea nevoiósă, par' c'ar fi vrut să le dea inimă și să le spuie că nimeni nu slăpâneșce cu deseversire și nu face cum îi voea lui, — că, el, sóre, mult ar fi dorit să le usuce mai repede ogórele, să le dea avént la muncă, — dar că noriile nu-i da pas, nici lui, sóre, putere de vieță . . . Nădejde inse purcedea din rađele lui furășate, că nădejdea mai infiripéză sufletul!

— Nădejde, lume nevoiósă, nădejde!

— Păi, ia ascultați, incepu primaru, după ce unu, doi, grăiră în chestie. Bine e să facem și cum ăiceți. Că am fost aseră la curte, așa, de la mine, să ved' ce ăice boieru. Și decă i-am spus că precum că se prăpădeșce lumea 'n sat, că nu mai avem ce vinde . . .

— Așă-i, așă-i . . . păcatele nóstre . . .

— Iaca ce mi-a ăis, boieru, că nu póte să dea porumb fiind că decă nu e vreme de muncă, ce-o să dea când o incepe munca? . . . Și dumnealui inse m'a povățuit să dăm jalbă la București, că se svoneșce, ci-că, de p'acolo, că precum că „gubernul“ o să cum-pere de la „propitari“ porumb și să-l impartă pe la noi la sate . . . O fi, n'o fi, bine-ar fi să fie; iar noi să scrim petiție și mă reped eu cu vr'o cățiva frunțași s'o dăm . . .

— He-hei, da pân' la mila „gubernului“ ce mândm! striga cu desnădejde un bētrân. Ȫi tremură barba a albă și îngălbenită ca lâna, îi tremură, sâracu, glasul, și abiá-l țineau piciórele, lângă toiagu pe care se spriginia gârbovit.

— Hai la curte cu toții, incaltea să murim la pragu boierului . . . că dec'om muri, cu greu o să găsescă brațe p'în alte părți, — grăi un român.

— Stați să facem tréba cu rost. Uite să scrim hârtia și s'o iscăliți cu toții. Pe urmă om vedé, ăise primaru.

— Iscălim! Iscălim! strigară cu toții.

Când să intre primaru inlăuntru dădu cu ochii de sêrbu care sta ghemuit pe o laviță.

— Ascultă creștine, îi grăi incet primaru. Cam fă-te-a eși pe prispă și-a te cam vêri p'între rumâni, că tot sату e acuma strins. Póte-i zări pe ăl cu pricina. Numă' îți mai spuiu odată că n'a fost din sat de la noi păcătosu ăla, n'a fost.

Rumânii se cam dăduseră de-o parte și făcuseră un fel de ghirlandă de giur impregiunul curței. Stăteau pe vine și cu bețele răcăiau în pământ, așa ca să-și facă de lucru în neșcire.

Sêrbu se cam indemnă spre ușă și nuș' cum aruncă ochii că înteu pe Ión Tabără mi-l zări, rădemat de salcâm și ascultând par' că la vr'o doi, trei cari grăiau lângă dânsul.

I se nălucia lui, că la drept vorbind, bine, bine nu-i prinsese chipul, — ori erá chiar ăla care mai erá să-l trimită pe aialaltă lume? Se frecă nițel la ochi și, cam cu frică păși pe prispă.

Din ochii și ai unuia și ai altuia pornia, ca pe un fir nevăđut, un fel de vâpae care-i ardea la față. Sêrbu, mai să se repedă la Ión; Ión mai să se ridice și să fugă.

Cum să se arate el vinovat în ochii satului care-l șciea cinstit și vrednic? Ași, nu! . . . chiar decă o veni Sêrbu la el, o să se facă ne-aude, ne-a vede, — și pe urmă, ce? Satu adecă n'o să-i ia partea?

Pe urmă, s'o duce el la primar să-i spue cum și ce fel, ca numai primaru să șcie și să-l ierte. Atunci i s'o ridică de pe inimă greutatea păcatului.

Sêrbu s'apropia de-odată de Ión și-l apucă de umăr.

— Dumneata ești, te cunosc . . .

Lui Ión îi trecu un fior p'în trup, — inse nu se dădu. Prinse-a ridică la Sêrb niște ochi plini de nedumerire.

— Me cunoșci, dumneata pe mine? Ei, și decă m'ai cunoșce, adecă cum vine asta? că ce-ar eși din asta? grăi Ión cu liniște.

Sêrbu luă mâna de pe umêru lui Ión și stătu sfios.

Inse nuș' ce, din suflet, îi spunea că ăsta erá vinovatu. Ȫi cam trecea pe dinaintea ochilor, ca p'în cêță, un trup de om aidoma ăstui . . .

Nenorocu lui Ión să se scóle atunci de jos, odată cu rumânii de lângă el.

Sérbului i se lămuri și mai bine că adecă tot cam așa de nalt și de subțiratec eră ăla, și mi-l apuca de-un braț.

— Dumneata m'ai strîns de gât și mi-ai luat punga, grăi el . . .

— Ce tot are ăsta cu tine, Ióne? . . . grăi unu din rumânii ăia.

— Păi șciu eu, ci-că l-am strîns de gât și i-am luat punga . . . Ia fugi incolo, creștine, ori nu ți-i a bine?

— Ba nu, dta ești . . . Vino la primar să te caute, și încep să-l tragă de braț.

Ión se smuci; sérbu prinse a se agăță de dînsu, — și atunci, săriră câțiva rumâni și mi-l imbrănciră pe sérb până cînd șcie unde . . .

— Du-te dracului, rebegitul . . . Ión să fure! Ión să strîngă de gât! — Uite al dracului leghionă, vré să vîre în năpaste om nevinovat . . .

— Atunci iaca primaru că se ivi și încep să-i cheme la iscălit.

Sérbu se aședă la pórta. Nu-i indemnă inima să-și vedă de drum.

V

Care cum trăgea cu degetul, pe hârtie, ori care cum iscăliă cu mâna lui, decă șciea carte, eșiă in curte.

Acolo se luă cu alți trei, patru, făcea un pâlț și o porniă pe șosea.

Decă te uitai din capăt și până într'o depărtare dréptă de vr'un kilometru, vedeai numai pâlcuri, pâlcuri ca dumineca cînd ese lumea de la biserică.

Toți se duceau la cărciumă, numa' Ión o porni acasă, ca de-acolo să se ducă apoi la părintele Dionisie precum ca să vedă la ce-o să-l puie să muncească.

Nu luă séma Sérbului care-l pândiă cu ochii ca un vulpoi și care se și mișcă d'a furișatela in urmă-i.

Sérbul se opri in dreptul unei fântăni să aștepte până ce Ión s'o mai depărtă.

Îl vedu, după vr'o câțiva pași, că intră într'o curte . . .

— Acolo șade, își grăi sérbu.

Acú, luptă pe el, decă să se ducă după român, ori decă să pîndescă până ce s'o porni pôte de-acasă și el atunci să intre și să-i sperie muierea; fiind că i se infipse așa in gând, că ăla eră cu pricina. E ciudat cu cugetu cînd se pornește într'un fel; vrei să scapi de prigonirea lui vrăjmășescă, și de ce cauți să fugi de el, mai tare te prinde și te sfredelește.

Sérbu n'asteptă multă vreme, că iacă Ión eși să ducă la părintele Dionisie; nici n'avu vreme macar să se pitescă, fiind că Ión o luă de partea alaltă.

De cum coti romănu și nu se mai vedu, fușă sérboteiu, fuga și intră in curtea lui Ión; apoi, nici una nici două deschise ușa casei.

N. RADULESCU-NIGER

Doctorul. — Așă dară, dnă, te rog, du-te la băile pe cari ți le recomand să fii sigură că o să te vindeci de nervositatea de care suferi.

Cucóna. — Nu se pôte . . . vreau să-mi păstrez nervii, dle doctor, decă n'aș mai fi nervósă ce bucurie ar fi pe capul gînerelui meu!

Miramare.

*Lângă-a mării unde clare
Colorate in smarald,
Stă tăcută Miramare
Sub un cer senin și cald.*

*Tăinic loc pentru iubire,
Ai dat multă fericire
Unui fiu de împărat,
Ce-a murit gândind la tine,
Impușcat între ruine,
Pe un țerm înstrăinat.*

*Séra luna lîn străbate
Prin alee parfumate,
Iară unda șopoteșce
Cînd de țermuri se loveșce:
Lumea este ca o mare,
Miramare! Miramare!*

RADU D. ROSETTI.

O beșică de săpun.

Comedie in 3 acte, de Vittorio Bersezio.

(Urmare.)

Sternuti. Pôte nici tu nu ești in stare să-i pre-ocupi tot interesul.

Politi. Sigur, căci ce ar însemnă cordea acésta roșie? E un semn de recunoscere? •

Leonardi. Ești fôrte curios.

Giratonî. Am mai vedut o mască cu aceaș cordea ca inșoțitorea ta; dar acea eră mai vorbăreță.

Malvina (pentru sine.) Auși? Cealaltă e deja aci.

Politi. In adevăr ne faceți haz.

Leonardi. Noi inse am venit ca să ne petrecem noi și nu pe alții.

Sternuti. Așă, așă! Atunci ve poftesc petrecere bună. (Toți trei se depărtă.)

Malvina (incet.) O cerule! acolo vine Ferdinando.

Scena V.

Ferdinando fără domino, și *cei de sus*.

Sternuti. Cum? Și in adevăr ai mai venit, Ferdinando?

Giratonî. Bravo! Te-ai ținut de promisiune.

Politi. Vei cină cu noi?

Ferdinando. Nu. A trebuit să vin din o anumită causă, dar' mi-e imposibil să cinăm impreună.

Politi. Ha, ha! Înțeleg. Ești legat.

Giratonî. Ai dat de-o aventură, séu o aventură a dat de tine.

Ferdinando. Acésta lăsăți-o in grija mea. Îl caut pe Pandolfo . . .

Sternuti. Cu cinci minute mai 'nainte eră încă aci.

Ferdinando. Voiam să vorbesc cu el in persónă, dar' fiind că te-am aflat pe tine, Sternuti, te rog, să-i comunici ceva. (Cătră ceialalți.) Scusați-ne pe doué minute; indată gătam.

Politi. Cum voiești. Eu me duc in lăuntru.

Giratonî. Și eu încă. La revedere! (Ambii intră.)

Ferdinando. Vrei să-mi fii secundant?

Sternuti. In ce chestie?

Ferdinando. Pandolfo trebuie să-mi deie satisfacție; m'a calumniat înaintea Malvinei.

Malvina (pentru sine.) Mi s'a părut, că aud numele meu. (*Se apropie cu precauțiune.*)

Sternuti. E dară adevărat, că fidanțarea e desfăcută?

Ferdinando. Da... aproape... dar' să nu mai vorbim de acesta.

Malvina (pentru sine.) Ce aud?

Ferdinando. Îmi vei face dară acest serviciu?

Sternuti. Știi că sunt amicul teu și fac totul pentru tine, dar' decât vrei să primești un sfat, ar fi bine să abdică de propusul teu spre a evita un scandal.

Ferdinando. Nu, nu. E înședat, nu mă poți abate.

Sternuti. Mă duc acuma, dar' nu perd speranța, a te pute înduplecă. (*Ferdinando îl petrece până în fund, unde se opresc și mai povestesc împreună.*)

Malvina. Tóte-s adevărate. Ferdinando e aci cu cealaltă mască. S'au întâlnit deja. O Dumneșul meu!

Leonardi. Curaj, Malvina!

Malvina. Ah! aș voi să mor.

Leonardi. Numai să nu amețești.

Malvina. Puterile mă lasă.

Leonardi (o spriginește.) Reculege-te. (*Pentru sine.*) Mișelul!... să me aducă în o astfel de perplesitate!

Malvina (își redică masca) Me înădușesc! n'am nici puterea, să me apropiu de el... Ah! decât l'aș vedea cu cealaltă, aș muri. Și totuș am venit numai pentru aceea, ca să-o ved.

Leonardi. Vino. Să intrăm în loja noastră. Tu me așteptă acolo, iar eu îl voiu prinde. Lasă-me numai să lucru, nu-l voiu cruță. Vino, rașimă-te de brațul meu! Așa... să mergem. Curaj!

Malvina. S'a sfărșit cu mine! (*Ese prin stânga, Sternuti încă, Ferdinando se întorce și o vede pe Malvina trecând.*)

Ferdinando. Visezi? Dominoul acesta a fost Malvina... Malvina aci? E imposibil... și totuș! Trebuie să me conving. (*Se depărtă repede.*)

Scena VI.

Corbelli, apoi *Politi* și *Giratonii*.

Corbelli. Alerg încóce și incolo, sânt prăpădit de ostենă și totuș n'am observat-o. (*Se uită la cișornic.*) Mi-a scris: la mieșul nopții, și acuma e aproape de unul. Dar' am fost un măgar... locul întâlnirii e acesta, și eu n'ar fi trebuit să me duc de aci... Bine! Voi rămâne acuma aci și nimica nu me va pute mișca din acest loc. Numai să nu fie deja prea târșiu.

Politi. Încă tot singur? Și masca ta?

Corbelli. N'am aflat-o încă.

Scena VII.

Leonardi mascat, și *cei de sus*.

Corbelli. Dar' e vina mea. Inchipuiți-ve! Primesc așă dimință o epistolă, care îmi dă la mieșul nopții aci o întâlnire. O epistolă admirabilă! Ve-aș ceti-o fórt bucuró, decât n'aș fi arătat-o deja lui Ferdinando, care în distracțiunea sa a uitat să mi-o redeie.

Leonardi (pentru sine.) Ce aud?

Corbelli. Și în loc să aștept la ora hotărșită în sala de redoută, viu mai târșiu și alerș acuma tot timp, ca să-mi aflu masca.

Politi. Ei, dragul meu, afacerea se incurcă.

Corbelli. Cum așă?

Politi. Sânt anume doue mașce în domino cu cordele roșii.

Corbelli. Doue? Ce să fac cu doue?

Politi. Le-am vđut ambele mai 'nainte.

Corbelli. Așadară doue? Trebuie să fie ceva la mijloc. Și eu n'am vđut nici una. (*Leonardi îl lovește în pe umeri.*) Ah! aci e... ba nu, e un bărbat.

Leonardi. Pe doue vorbe. (*Îl trage la o parte.*)

Corbelli. Ce dorești?

Leonardi. Epistola, despre care ai vorbit, în adevăr eră adresată ție?

Corbelli. Sigur. Dar ce te interesază pe tine?

Leonardi. Mai mult decât crești.

Corbelli (pentru sine.) Vócea acesta trebuie să o cunesc! (*Tare.*) Mai dorești ceva?

Leonardi. Nu. (*Se depărtă prin mijloc.*)

Corbelli. Cu atât mai bine. Incepusem deja a me neliniști.

Scena VIII.

Matilda, mașce și *cei de sus*.

Matilda (pentru sine.) Ferdinando nu se mai întorce! Aci voiă să me întâlnescă, voiu rămâne aci.

Politi. Uite-te acolo, Corbelli. (*Arată spre Matilda.*)

Corbelli. Ah! în fine! (*Pentru sine.*) Inima îmi bate; dar să ne apropiăm. Champagner, dă-mi curaj. (*Tare.*) Mască încântătoare...

Matilda (pentru sine.) Ah! acest Corbelli plictisitor! (*Tare.*) Ei, Pascuale!

Corbelli (pentru sine.) Al naibii! Îmi șcie numele de botez! (*Tare.*) În fine te vđ!

Matilda. În fine?

Corbelli. Da, am căutat prin tot teatrul după tine.

Matilda. M'ai recunoscut?

Corbelli. Din bătaia inimei mele.

Matilda (pentru sine.) Flécurile aceste! (*Tare.*) Ei bine, să nu tradezi nimica.

Corbelli. Voiu tăcé ca mormântul.

Matilda. Insoțește-me!

Corbelli. Până la mórte!

Matilda. Cel puțin până vine cela, pe care îl aștept.

Corbelli (pentru sine.) Altul?

Leonardi (vine spre ei; pentru sine.) Pascuale totuș a avut drept. Biletul a fost lui adresat, și aci i s'a dat o întâlnire. Dar la draci! Acesta-i dóră cumnata mea, care de nerăbdare nu m'a putut așteptă.

Corbelli. Să nu mai perdem timpul, drăguța mea.

Matilda (uimită și indignată.) Cum?

Corbelli. Știi dóră că te iubesc până la nebunie.

Leonardi (care a auđit cuvintele din urmă, se pune între ei.) Fórt bine.

Corbelli (se retrage spăriat.) O! (*Pentru sine.*) Și acesta!

Leonardi (încet cătră Matilda.) Tu ești? De ce ai părăsit loja, în loc să me aștepi acolo?

Matilda (pentru sine.) Dumneșule, bărbatul meu! Și me ține pentru insoțitóra lui!

Leonardi. Vino, dă-mi brațul și să mergem.

Matilda. Miserabile, te-am prins dară!

Leonardi. Vócea acesta! Cine ești?

Matilda. Cine sânt? Uite! (*Își rădică masca.*)

Leonardi. Matilda! Tu aci?

Secerişul.

Matilda. Da, eu. Și ce am auzit și vădut, îmi ajunge.

Leonardi. La draci, mie încă.

Corbelli. Mască frumoasă... (se apropie sfios.)

Leonardi (îl apucă de braț.) Stai, amicul meu! Chiar eu dta am ceva de vorbit.

Corbelli. Cu mine? Vai! Nu me pișcă așa.

Matilda. Acuma știu ce am de făcut. (Fuge și se perde între mașce.)

Leonardi. Mi-a scăpat. Dar' o voiu află-o iarăș. (Cătră *Corbelli.*) Cu tine vom mai vorbi. (Se ia după *Matilda.*)

Corbelli. Ce va să dică acesta?

Politi (se apropie.) Ei?

Giratonî. Ce s'a întâmplat?

Corbelli. N'o înțeleg. Îmi petreceam admirabil cu frumoasa mea, când de-odată vine grobianul acesta și-i dice ceva, nici eu nu știu ce...

Giratonî. E ușor de ghăcit, a fost jalus.

Corbelli. Așa crezi?

Politi. A fost de sigur bărbatul ei.

Corbelli. Așa o să am încă neplăceri cu el.

(Va urmă.)

I. I. SCEOPUL.

Nu-mi mai incap simțirile

*Simțirile me năpădesc
Și nu pot să le-alung —
Și mi de gânduri îmi stărnesc...
Tot ele le alungă iar
Fără de rënd.*

*Și-acum mi-e capul călindar
De gânduri făr' de cap —
Și sufletul îmi e amar...
Noue simțiri me năvălesc...
Dar nu-mi incap...*

ACSENTE LUCIAN BOLCAȘ.

Lessing, aflându-se odată la un otel și scriind, otelierul intră la dânsul și-l întrebă cine e. Lessing inse sercia înainte cu multă grabă. Atunci otelierul se apropie de dânsul, se uită de-asupra umerilor lui la ceea ce scriea, și-l întrebă din nou brusc: „Cine e domnul, voiu să știu.“ Lessing foarte serios: „Sunt evangelistul Luca“. (Se zugrăvește, de obicei, după cum se știe, lângă acest sfânt un bou.)

La tribunalul corecțional.

Președintele. — Ai fost surprins cu mâna în bușunarul dâmnei...

Prevenitul. — Nu e adevărat, dle președinte!..

Președintele. — Nu te apără cu minciuni...

Asta e trăba avocatului dtale...

— Cu ploile din zilele trecute o să ne mērgă bine. Tôte es din pământ!

— Taci, dle... ce-mi bagi frica în ôse... abia mai alaltă-eri ingropai pe sócră-mea... Ce naiba? O să éșă acum iar la ivélă!

Desilusie!

De Louis Faran.

I

Unde trebuie să duc pe dna?

În picioare, cu o mână pe usciora cupeului seu, Diana de Pujolo se gândi o clipă, apoi, în sfērșit, după o esitare ușoră, dete adresa atelierului pictorului Derfaut și se instală comod, aranjând în giurul ei pernele cu față albastră, pe când vizitiul își biciuia calul și cupeul se depărtă repede.

Inaltă, sveltă, sprintenă, cu trăsăturile chipului fine, buzele roșii, ochii negri, cu privirea pătrunțătoare, Diana oferiă tipul complet al frumuseții perfecte.

Trăsura sbură repede spre intrarea Villierge.

Tinera femeie inăbuși un căscat: se plictisî.

Se hotărise să-și facă portretul, sperând să găsească cu acesta o distrațiune, o ocupațiune, care să înșele puțin monotonia lungă a zilelor ei.

Nu cunoșcea pe Georges Derfaut, dar ca amintire a câtorva tablouri d'ale lui, cari îi plăcuseră mult la ultimul salon de pictură, îl alesese și-i căutase adresa.

Acum par că-i părea reu, temându-se de oboselă și plictiselă, în ședințele de posat ce va trebui să le ție.

Nici odată viața nu i se păruse mai tristă ca în timpul de față. Nici odată nu se simțise mai izolată, așa de singură. În present, în trecut, în viitor, nu vedea decât desilusie și descurajare.

Orfană din copilărie, totă viața ei de față se strecurase între zidurile posomorite ale unei mănăstiri. Se măritase tineră, și fără dragoste, cu un om cu mult mai în vērștă decât ea, care o lăsase văduvă după câteva luni. Bun înțeles, de la văduvia ei, cererile și declarațiunile de tot felul o asaltaseră mereu, dar printre toți suspinătorii acesteia, nici unul nu putuse izbuti s'o intereseze și dânsa îi respinsese unul după altul.

Nu iubiă lumea, n'avea familie și o oboselă mare o coprindea, gândindu-se că de aci înainte eră condamnată să tirască așa până la capăt viața asta singuratică și golă, fără bucurie și fără speranță.

Oprirea trăsurei o smulse din gândurile ei; soșise în fața atelierului pictorului.

II

Diana nu se întrebese nici măcar o clipă peste ce fel de om o să dea, dar, fără să se întrebe, se gândise că Derfaut trebuia să fie decă nu un om bătrân, un om în vērștă.

Spre marea ei surprindere, artistul eră foarte tiner și eră, afară de asta, foarte frumos, de o frumusețe bărbătescă, inteligentă, care atrăgea îndată simpatia.

El, vădend pe tinera femeie, nu-ș putu stăpâni o mișcare de admirațiune adâncă, și ea zimbise, fericită în sine, că eră așa de fermecătoare.

Vorbiră câteva clipe, și prima ședință fu ficsată pentru ziua următoare.

Când Diana se urcă într'un cupeu, lăsă giamurile de la uscioră, băgend de sēmă pentru prima oră că eră frumos și că mirôsă a primăveră.

A doua zi, tinera femeie petrecu totă dimineața într'o agitațiune mare, esitând între toaletele ei cele mai frumoșe și neștiind pe care s'o alégă; în sfērșit se hotărî pentru o roche de catifea albastru-safir.

De ce ținea să fie așa de frumoșă? Pentru portret seu petru pictor? N'ar fi putut să spue, dar nici odată nu pusese atâta grige, ca să-și scôfă la ivélă frumusețea.

Ședința i se părù scurtă, și se întorsese acasă cu ochii strălucitori și buzele zimbitore.

Cu tôte că Derfaut nu se depărtase nici măcar o clipă din rezerva și respectul cel mai mare, totuș ea eră sigură de impresiunea adâncă ce produsese în el.

Și Diana cădù pe gânduri.

Negreșit, nu se cunoșceau; nu șcieau nimic unul de altul; dar amândoi erau tineri, amândoi frumoși, și au să se iubească!

Și dânsa se gândiă că ar fi fost o nebunie ca să nu se mai gândescă la vârsta ei, la o a doua căsătorie!

III

Săptemâna viitoare, în ziua ficsată pentru visite, tinêra vèduvă, mai frumoșă ca totdeauna, cu grația elegantă de damă mare, făcea onorurile salonului seu la vre-o opt femei frumoșe, cari vorbeiau așă și pe dincolo, ca ciripitul pasărilor în pom.

— Ei bine, dragă, se vede că vrei să-ți faci chipul nemuritor cu penelul lui Georges Derfaut? întrebă de-odată una din ele.

Dianna se plecà puțin spre cămin, ca să-și ascundă o roșelă ușoră, pe care o simți că i se urcă în obraz, aușind pronunțându-se numele pictorului.

— Georges Derfaut, urmă alta, a făcut portretul copiilor mei, anul trecut... Un adevărat talent, dneilor... E tinêr încă, dar o să vedeți decă peste câțiva ani n'o să fie numărat printre cei mai mari artiști!

— Și afară de asta, adaogă o a treia, e instruit, spiritual, distins, om de lume în tótă puterea cuvântului! Nevêsta lui e de asemenea încântătoare. O întelnesc de asemenea la prieteni. Căsătoria lor e un roman, — u roman de dragoste...

Colo, lângă cămin, Diana s'a plecat și mai mult ca să-și ascundă galbenela, ce de-odată i-a învelit obrazul. Părea emoționată.

Apoi, convorbirea s'a schimbat; se vorbeșce acum altceva.

IV

Ani îndelungi au trecut de atunci.

Diana de Pujols, sub un ôre-care pretecest, nu s'a mai întors la atelierul tinêrului pictor și portretul a ramas neisprăvit.

Fotografiarea pasiunilor.

Numele lui Roentgen, celebrul descoperitor al razelelor X, a făcut, în timp scurt, ocolul lumii. Nimeni nu se așteptase la puțința fotografierei invisibilului și de aci uimirea pricinuită de această invenție faimosă. Savanții tuturor țerilor se silesc a perfecționa acest sistem nou de fotografiare. Până unde vor merge aceste încercări și care va fi anume scopul practic ce se va realiza pe urma lor, e chestiune de viitor. Decă inse descoperirea lui Roentgen, rezultanta unor studii serioșe și nu a întâmplării după cum s'ar crede, uimeșce prin orizontul nou ce deschide științei, nu e mai puțin adevărat că o serie de cercetări, impinse într'o altă direcțiune, sânt menite a revoluționa sisteme și principii admise aprôpe ca indiscutabile până ađi. Cercetările în chestiune se fac de cătră savantul rus, dar polon de origină, profesorul Jacques de Narkiewicz-Jodko, membru al Academiei imperiale de medicină experimentală din St. Petersburg.

Visitând Viena, profesorul rus și-a reînnoit în fața unui cerc restrins de specialiști, experiențele făcute deja odată în 1893, expunând rezultatul cercetărilor sale, rezultat apreciat de somitățile științifice actuale.

Dr. Narkiewicz-Jodko e un cercetător idealist, ce nu înclină spre empirismul pozitivist, dar nici nu se perde în utopii mistice. Pentru moment lucrările sale nu pot fi teoreticeșce esplicate, dar rezultatele la cari a ajuns, ne arată pe deplin însemnătatea lor. Profesorul rus porneșce de la principiul că forța care e răspândită în univers lucrază asupra materiei și că diferitele mișcări ale corpului nu sânt decăt o manifestare a acestei forțe. Din cele sus đise reese că Narkiewicz își motivează cercetările pe axioma că diferitele organisme sânt tot de o dată condensatorii forței univesale și generatorii unor forțe caracteristice inerente lor.

Ca și ori-ce alt organism animalic, omul suferă înriurirea forțelor din natură și produce, la rëndul seu, forțe specifice numai organismului omenesc, forțe, cari, eventual, se vor manifesta la un corp sănêtos altfel ca la unul bolnav. Corpul omenesc fiind dar, după teoria de mai sus, un acumulator, putem face experiențe forțe frumoșe de ne folosim de legătura strinsă ce există între electricitatea aeriană și cea din corpul omenesc. Spre a demonstră această, profesorul Narkiewicz se serveșce de un impuls esterior forțe slab, anume de un aparat de doi volți putere, dând o scântee până la doi centimetri lungime. Noua știință a savantului rus se numeșce „electrografie“. Narkiewicz se serveșce esclusiv de fotografie, dar procedeul seu diferă de procedeele până ađi întrebuintate, prin aceea că profesorul pune corpul ce voeșce a fotografiă — de preferință mâni și picioré — direct pe placa fotografică. Un aparat mic slugeșce a face ca electricitatea condensată în organismul uman să înriurêscă asupra plăcei sensibile. Resultatele sânt surprindtore. Obținem pe placă diferite semne caracteristice — rađe și stelute mai ales, — corespundtore cu starea sănêtosă (normală) séu bolnavă (anormală) a omului.

Așă, rađe ce incongiură mâna unui om care se află într'o iritare momentană, se deosebesc de cele ce se vèd pe fotografia mânei unui om cu dispoziție normală. Pe când mâna unui om sănêtos reese forțe pronunțat și visibil pe placă, mâna unui paralytic, spre pildă, e forțe slabă și aprôpe invisibilă; degetele unui anemic apar palide pe placă. Mai multe grupe mici de stelute pe partea exterioră sânt, după profesorul Narkiewicz, caracteristica unei mâni de artist. Așă, bunăoră, mâna fotografiată a barónei Albazzi, sculptoră franceză. Mai multe fotografii ale mânei lui Flammarion sânt caracteristice prin grupurile de stelute ce presintă.

Dar, partea cea mai interesantă, din punctul de vedere psihologic, din cercetările savantului rus, e neîndoios „fotografiarea simpatiei și antipatiei“. Mânile a doue persoane ce-și sânt simpatice presintă, în fotografie, fascii de rađe ce tind vădit a se ajunge. Din contra, antipatia despărțind pe cele doue persoane, mânilor fotografiate presintă rađe divergente, séu, când antipatia e forțe accentuată, rađe lipsesc cu deseversire, nezărindu-se decăt o curbare convulsivă a vârfului degetelor.

Curiósă e impresia ce-ți face fotografia unei mâni de amoresată și aceea a unui bărbat care nu răspunde la iubirea fetei. Din mâna ei, ca și cum ar imploră, pornesc o mulțime de rađe spre mâna alesului, în timp ce mâna bărbatului apare esact, de un contur estrem de precis, dar fără vre-o urmă de rađe. Iată dar la sfêrșitul vécului, investigațiile științifice încalcând în domeniul atât de poetic al iubirei... Până în present ênsuș dr. Narkiewicz n'a putut deslegă enigma plăcei miraculoșe.

POPORUL.

Chiuituri.

Frunză verde sóia 'n fragă,
 Departe ești lele dragă,
 Eu departe, tu departe,
 Doue dealuri ne desparte,
 Doue dealuri și-o pădure,
 Dar dór Dđeu va da,
 De dealul s'a surupá,
 Și pădurei s'a uscá,
 Și s'a face dealul șes,
 Și pădurea riu frumos,
 Să se védă sat cu sat.
 Să ved și eu ce-am lăsat.

De la Bexnea, comitatul Bihor.

Frunză verde iadara,
 Ține Dómne pe popa,
 Că mi-o spovedit mândra,
 Dar' o spovedit-o bine,
 Să nu iubescă pe nime,
 Decât singurel pe mine.

Câte fete sânt pe lume,
 La tóte le-aș pune nume,
 Frumos nume de pomniță,¹
 Să-mi sărute a mea guriță.

Câte mândre am iubit,
 M'o lăsat, m'o părăsit,
 Numai una frumușea,
 Șcie de dragostea mea.

De la Fecheteu, Bihor.

Așá o đis bádița:
 C'a veni la noi pe sérá,
 Cu pușcuța subsuórá,
 D'o minjit și n'o venit,
 Mândru 'n casă mi-am gătit
 La podele carangele,
 La ferești pene domnești,
 Iar in casă rugi pe mésá.

Uiuiu pe dealu gol,
 Că mirésa n'are țol,
 Dar ia face mirele,
 Décă-a tunde cănele,
 Dar cănele-i tot flocoș,
 Ș-a fi țolu ciucuros.

Asta-i fată jucăușe,
 Stringe gozul după ușe,
 Când ii vine drăguțu,
 Il duce cu căruțu,
 Iar de-i vine pețitor,
 Dă cu el după cuptor.

De la Mănăsturul-ungurese, comit. Cluș.

Ia uitați-ve ficiori,
 La póle cu colțișori,

¹ Frăguță.

Cum le bate pe călcăe,
 Să ve facă loemie,
 Asérá-am fost la nana,
 Me scăpară cu fuga,
 Și de sérá inc'oiu mere,
 Că-s voinic eu de a fugire.

Birăița noastră-i dómná,
 Până colea de cu tómná,
 Da de la tómná 'n cole,
 Birăița-i focare.

Bată-te Dđo bată,
 Minte rea și blăstemată,
 La multe m'adui odată,
 Și la rele și la bune,
 Și la câte sânt pe lume.

Frunză verde de pe rit,
 Dert ce mândră m'ai durtt ?

Pe la noi prin curătură,
 Se face păsulă sură
 Fetele merg s'o culégá,
 Eu me duc după nuele,
 Ca să me 'ntélesc cu ele.

De la Ineu, Bihor.

Țipá-iu ochii peste deal,
 Vėđui fatá de d'arman,
 Peptánandu-ș pěr galbin,
 Jumėtate-l peptáná,
 Jumėtate-l blăstémá,
 Hoi pėruț pėruțul meu,
 Créscă-mi-te Dđeu,
 Iarbă verde 'n temeteu,
 Și te tae cosașii,
 Și adue iobașii,
 Iobașii la boi te dee,
 Boii 'n córne și te ieie,
 Și te arunce pe câmpie,
 Și te faci bucium de vie,
 Buciumaș in struguraș,
 Și te-apuce un fecioraș,
 Și te pue pe mănecă,
 De joi pán' duminecă,
 Și te ție 'n biserică,
 Și te ieie la labreu,
 Și-i trecă de dorul meu.

Veđi bade dealu cela,
 P'acolea mere mă-ta,
 Blăstémându-me pe mine,
 Dert ce m'am iubit cu tine,
 Ba că io nu m'am iubit,
 Numa tu m'ai celuit.

Nu me hulí maică reu,
 Până oiú fi la blidu teu,
 Că hulí-m'or străinii,
 Décă-oiú da brăncă cu ei.

De la Sabolciu in Bihor.

AVRAM IGNA.

SALON.

Flutur.

(Poesie in prosă.)

Un flutur sburdalnic ce sboră de pe flóre pe flóre am fost! Senină-mi eră viața ca frumoșele țile de maiu — iubiam câmpia cu florile ei și florile încă me iubiau. In schimbul șoptelor mele de iubire ele-mi deschideau potirul lor — iar eu legându-me pe fragedul lor sin — me hrăniam din mierea dulcelui lor parfum!

Și vesel pribegiam mereu de pe flori pe flori, din un loc in altul — având de tovarăș veselia și trecutul dându-l uitării!

Intr'o ți un parfum deosebit de dulce purtat pe aripile zefirului îmi imbătă și răpi inima. Un dor de a află izvorul acestui dulce parfum me cuprinse cu cătușile lui de fer — și luându-mi sborul sburdalnic am sburat să-l caut!

Și sborul in o grădină frumoșă m'a dus! Cât eră de drăgălașă și de ademenitoare acea tăiauită grădină.

Flori aduse din toate părțile țerei, cultivate de delicate mâni de grădinari, impodobiau grădina strălucind in deplina lor splendóre, respând prin aer mirisme de-un imbătător parfum!

Garófele neasemnat de frumoșe aduse de pe intinsele șesuri ale Banatului, florile măiestóse de munte, crinii de prin câmpiile Ardealului, ierburile aromatice din tainuitele cuiburi de frumuseță ale Ungariei — amestecate erau și formau variate grupuri — dând grădinei un admirabil aspect pitoresc! Vesel și fără grigi am sburat in acesta grădină ca un raiu — începându-mi viața mea de flutur! In schimbul dulcilor mele cuvinte, florile me hrăniau cu parfum din drăgălașele lor potire!

Și multe țile fericite pentru mine au trecut astfel!

In o ți sborul m'a condus la o garófă neasemnat de frumoșă — adusă in grădină din un lac tainuit și ascuns a mănóșului și intinsului Banat!

Garófa tremurând, cu dragoste mi-a dsechis flórea care eră udă de rouă... de lacrimi! Imbătătorul ei parfum și virginele ei lacrimi, amestecându-se formatau: nectarul iubirii!

Gustând din acest nectar, am simțit un dulce fior a unei ne'nțelese dorinți, iar strămurii iubirii deșteptându-mi-se — imi simții inima pe veci legată de drăgălașa garófă!

Din fluturul, care până acum eram a tuturor florilor, devenii numai ei — și iubirea mea comună până atunci, o făcui proprietatea drăgălașei garóte!

Cât a ținut acest timp de fericire spune nu pot! Resfățindu-me in visuri de iubire — țilele-mi treceau ca clipe dulci netrăite!

Dar „Sórtea“, supremul grădinar a tuturor florilor din lume, — intr'o ți săpă din pământ frumoșă garófă, ducându-o departe... departe... ca să formeze de-acum podóba unei alte grădini!

Stinghier am remas acum și plâng și gem amar!
Zadarnic imi zimbesc pline de iubire cealalte

flori voind să me 'nveselască, ce folos am de zimbirea lor decât nu-mi zimbeșce ea?!

Zefirul vestea mi-a adus, că unde te-a dus Sórtea cea fără inimă frumoșă mea garófă!

Plângend imi iau sborul să te caut — căci și așa fără tine zădarnică-i viața mea!

Dar vai! nu mai nădăduesc a te află... aripile mele debile sânt pentru un drum așa de lung... și vântul suflă... și tómnă e aprópe!

Un flutur am fost, și ca un fluture me voi stinge... iar florile uită-l vor pe neinsemnatul flutur...

Garófă iubită — uită-me-vei și tu?!

(1895 august.)

EMILIAN.

Amantă de 40 de ani.

Spre a urmă pe bărbatul tinér și drăguț de care se inamorase la nebunie, ea a părăsit totul, soț, copii, poziție. A plecat fără grija de present, fără spaimă de viitor; neocupându-se nici de reprobarea lumei, nici de muștrările conștiinței sale. Nu s'a intrebat ce vârstă avea, și ce vârstă va avé atunci când el va fi tinér încă!.. El o adoră. El o găsiá frumoșă și cu atâta eră mulțumită.

Multe țile au trecut de când au inceput să se iubescă. Abiá mai indrăsneșce să socotescă! și amorul lor trăiá încă, tot așa de inflăcárat, tot așa de pasionat... Cu toate acestea, ca un vierme, intr'un fruct, o neliniște îi rodea inima... Ea își đicea: „Cât va durá acesta“?...

El e mai frumos ca in totdeauna, de frumusețea mândră și bărbătescă a omului care-ș are toate puterile.

Și cu spaimă ea-l admiră, tremurând; așteptă, la deșteptare, prima lui privire; sondéză pe acest obraz ale cărui nuanțe până și la cele mai fugitive le cunoșcea, o uimire indată năbușită, surprinderea de a vedé cu totul o altă femeie decât aceea pe care o cunoscușe și iubise!

De sigur că, de milă, căci e bun, ea șcie că el se va silí să simuleze un amor pe care nu-l mai are... Dar inima sa nu va primí asta, mândria ei va refusá pomana insultătoare a milei. Nu! decât trebuie ca acest lucru oribil, să inceteze de a o mai iubi, să se întemple intr'o ți, nu se va acățá de fericirea sa dispărută... Fără plângere, fără invinuirii copilăreșci, se va duce la sfârșitul lumei, spre a îndurá in tăcere chinul, spre a-ș ingropá nenorocirea — séu că va simulá un accident și va murí repede, ca din întâmplare (n'ar voi nici odată să-i facă o remușcare.) Ea se va incereá numai să lase despre sine o imagine care să nu fie nici neplăcută nici ridiculă...

Dar această indemnitate teribilă, de care se teme și pe care are s'o plătescă destinului ei, pentru aceste ilicite plăceri gustate, ea o amână prin forța voinței, dincolo de limitele prevăđute și obicinuite.

Și din această causă ea se apără cu atâta energie in contra bătrâneței amenințătoare, această spaimă a amorului.

Din această causă ea, fibră cu fibră, se dispută destructiunii, reparând séu mascând cea mai mică stricăciune, studiând cărțile vechi și tractatele noi unde se află mii de rețete de intinerire. Ea va intrebuiță și mijlócele cele mai eroice pentru care se cere o óre

care suferință. Ea a dovedit că nu-i pasă nimic de suferință și acesta anul trecut când, rupându-și într-o cădătură doi dinți din față, ea a avut curajul să-i înlocuiască chiar în aceeași zi, fără să-i pese de durere, negândiindu-se decât la un lucru, să ascundă accidentul prietenului seu și mai cu seamă să nu-l lase să bănuiească substituția la care o forțase accidentul ce îndurase.

Tote nebuniile cohetariei ea le-a comis. Ea vinde în ascuns diamantele vechi de familie ce le are, spre a le înlocui prin alte pietre false, numai să aibă în deajuns parale să plătescă o servitoare care o pieptăna și o îmbracă mai bine decât ori care alta. Înțelegeți ușor că această servitoare nu trebuie să o părăsească nici să spuie cuiva nici o vorbă. Totă lumea știe proverbul arab, care dice că nimic pe lume nu costă așa de scump ca tăcerea unui om.

Dar toate acestea nu sunt nimic. Ea are îndrăsnela, neubind nimic altceva pe lume decât pe amantul ei, de a provoca, de a incuraja omagiile, pentru ca singurul ei adorat să audă și să vedă că ea e dorită încă, pentru că alții îi fac curte; la nevoie, de va trebui, ea va simula chiar un capriciu, chiar o greșelă! ... Ea știe că amorul este un sentiment de luptă care adorme și more când e prea multă liniște — și că o femeie nu mai e iubită îndată ce nu se mai găsește cineva care să i-o dispute celui ce o posedă!

Astfel, când el îi reproșează, că prea se gătește mult și că ține să fie plăcută de alții, când el protestează că o va omori mai bine decât s'o lase să fie alta, ea respiră. Se simte triumfătoare încă, tineră încă.

Ea ar avea poftă să-i strige într'un avânt de mândrie:

— Prostule! am patru-deci de ani trecuți și nu iubesc pe nimeni decât pe tine! ...

Dar ea tace și bucurată ascultă cum el o certă, întocmai cum mârâie un câne căruia i se dispută mâncarea ...

Ea strigă, cu o voce poruncitoare bătrâneței care stă ascunsă în umbră și întinde mâna spre a o înhăță:

— El me iubește încă. Nu me vei inhăță așa curând.

Apoi, îndată cu spaimă într'o mare neliniște se întreabă:

— Dar mâne? ... Dar într'un an? ...

TOMIR.

Ilustrațiunile.

Radu D. Rosetti. Unu din scriitorii noștri cei mai tineri. Abia apărut de câțiva ani în arena literară, și-a și făcut un nume, căci are un gen propriu, epigrama modernă, în care a reușit. A și publicat un volum de „Epigrame“, care a fost bine primit. Acestuia i-a urmat altul sub numirea „Din inimă“. A făcut și o antologie de poezii lirice, căreia i-a dat titlul „Din cartea dragostei“.

Simpatice și plin de bunătate, vecinic cu suris pe buze, în conversație epigramatică, nu poți să-l intimpini decât cu dragoste și — din inimă.

Secerișul. Holdele resună de chiote vesele. Secerișul aduce bucurii pretotindene. Fetica cu greblă 'n mână grăbește și la câmp să lucreze, să cânte, să se veselască.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Premiile Academiei Române. În sesiunea generală din 1902, Academia Română va decerne premiul Princesa Alina Știrbei, pentru cea mai bună scriere despre: „Principiile moderne și creștinești de cari trebuie să se conducă părinții în educațiunea copiilor lor“. Premiul este de 8.500 lei, în care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuelile de tipărirea scrierii, de cel puțin 30 côle de tipar garmond, în 10.000 de exemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei. Terminul presintării, 1 septembrie 1901.

Pictor român în Transilvania. Dl Octavian Șmigelschi, pictor român și profesor la gimnasiul de stat din Elisabetopole, anunță prin diare, că studiând ornamentica bisericilor noastre de stilul grăcesc, esecutază la comande ori ce icône bisericesti și ofere proiecte pentru iconostase noue.

O comedie nouă. Dl N. A. Bogdan, cunoscutul nostru colaborator din Iași, a scos de sub tipar acolo: „Bursucul“ comedie în 5 acte. Scena se petrece într'un sat lângă Iași. Prețul 2 lei 50 bani.

Un nou diar românesc în Transilvania. Tote diarele anunță, că la toamnă va eși în Brașov un nou diar politic. Redactor-șef are să fie părintele Vasile Mangra, colaboratori dnii I. Russu-Șirianul și G. Bogdan-Duica. Titlul diarului va fi „Vechia Tribună“ și va eși în fiecare zi de lucru.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Știri teatrale. Dșora Agata Bărsescu, care în timpul din urmă a fost angajată la teatrul Raymond din Viena, s'a angajat pentru ierna viitoare la Noul-teatru din Berlin. — Dl C. Nottara, distinsul artist al Teatrului Național din București, a plecat la Paris să facă studii artistice.

Concert în Bistrița. Reuniunea română de cântări din Bistrița a dat acolo de curând un concert cu un program interesant, cântându-se mai multe compoziții românești și declamându-se poezii. Publicul adunat s'a imprășciat foarte mulțumit. E de însemnat, că românii din Bistrița au spriginit foarte slab acesta petrecere.

Serată musicală în Toplița-română. Măne duminică la 14|26 iulie se va arangia la Toplița-română o producțiune musicală-literară, în folosul școlei române gr. or. de acolo. Serata se va da în olelul „La sóre“ și se va încheia cu dans.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Știri bisericesti și școlare. Pr. Ssa episcopul Ioan Meșianu a sfințit în luna trecută biserica română din Sorcia-română, comitatul Torontal. — Dna v. d. Ecaterina G. Marinovici, proprietăresă în Reghinul-săsesc, a dăruit bisericii române gr. or. din Potoc, protopresbiteratul Reghinului, 500 fi. cu cari s'a sferșit zidirea acelei biserici. — Dl Gr. G. Tocilescu, membru al Academiei Române și profesor la universitatea din București, a făcut cu elevii sei o excursiune arheologică în Dobrogea, unde pretotindene au fost bine primiți. — Dl Nicolae Roxin, paroc gr. or. în comuna

Micherechiu, comitatul Bihor, ales cu majoritate de voturi protopresbiter la Tinca, a fost întărit în postul acesta și de consistoriul gr. or. din Oradea-mare.

Școlă română de fete și internat în Beinș. In. Pr. SSa episcopul Mihail Pavel din Oradea-mare a surprins lumea română cu un act cultural de cea mai mare importanță. Au trecut douăzeci și cinci de ani, de când inteligența română din comitatul Bihor a luat inițiativa să întemeieze în Oradea-mare o școlă română de fete cu internat. Spre scopul acesta și episcopul Papp-Szilágyi a lăsat 10.000 fl. Școlă proiectată înse, poate și din lipsa zelului, cu care s'a stăruit în privința acesteia în anii din urmă, nu s'a ridicat nici până azi. E bine, până când întreprinderile începute se nămoliră în cunoscutele pedeci ale indiferentismului, vine darnicul prelat al diecesei oradane și face însuș o astfel de școlă cu internat în Beinș. Ce mare însemnătate are un astfel de așezământ cultural tocmai în părțile noastre, vor și să apretuască mai cu seamă aceia, cari cunosc viața socială de pe la noi și de prin Sătmar. O școlă română de fete aici a fost o trebuință foarte simțită. Esc. Sa episcopul Mihail Pavel, care a fundat-o, a binemeritat de națiune. Școlă cu internat se va deschide la începutul anului școlar viitor. În internat 12 eleve se vor primi gratuit; stipendiile acestea se dau în prima linie fetițelor orfane de preot din diecesa de Oradea-mare și în general stipendiate nu pot fi decât fetițe de religia gr. c. Se vor primi înse și altele, cu plata de 150 fl. pe anul școlar, pentru care li se va da și uniformă asemenea stipendiștelor. Se vor primi eleve de cl. I—IV a școlilor elementare populare și deocamdată pe cursul I și II-lea al școlii civile. Elevele școlii populare vor învăța la școlă elementară poporală de stat din Beinș; iar elevele școlii civile de cursul I și II, în școlă internatului. Cursul III și IV de școlă civilă se va deschide cu începutul anului școlar 1897/8. Elevele din internat vor avea în anumite ore din zi oră de conversație în limba maghiară, germană și eventual în cea franceză.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Ioan Oros, candidat de preot, s'a cununat cu doșora Ana Tatu în Sadu.

Asociațiunea transilvană. Despărțământul Deva se va întruni în adunare generală la 1 august în opidul Hunedóra, sub presiul dlui Fr. H. Longin, secretar dl Dionisiu Ardelean. — **Despărțământul Cohalm** va ține adunarea sa generală în Cohalm la 1 august n. sub presiul dlui N. D. Mircea, secretar dl I. Bănuș.

Impăratul și regele Francisc Iosif în România. Diarele din București, precum și cele din Viena, dau mare importanță vizitei ce monarcul nostru va face regelui Carol. Majestatea Sa va vini în Ungaria la 15 septembrie, pentru a lua parte la solenitatea inaugurării canalului de la Porțile-de-fer. De acolo, însoțit de regele Carol, se va duce la București și pe platoul Cotroceni va fi o mare revistă a trupelor. Impăratul va vizita apoi fortificațiile din giurul Bucureștilor și mai multe instituțiuni, după cari în urmă se va duce la Sinaia, unde va sta câteva zile în castelul Peleş.

Alegere de deputat în Bihor. Dl Silviu Rexei ș-a depus mandatul de deputat dietal, căci — precum anunțasem de mult — are să fie numit inspector școlar în comitatul Bichiș. În urmarea acesteia în cercul

Ceica se va face alegere de deputat. Partidul guvernamental al cercului e convocat la conferință de candidare pe 26 l. c. După diarele maghiare, ar fi și trei candidați români.

Visite împărătești la Viena. Diarele scriu că împăratul Rusiei va merge la 15/27 august la Viena, să facă o vizită monarcului nostru. Tot acolo are să vini în luna viitoare și împăratul Germaniei, care apoi va vini și la esoposia milenară din Budapeșta.

Ôspeți iluștri în România. Cetim în „Timpul“ că foștii miniștri francezi Flourens și Trarieux, cunoscutul marchis italian Pandolfi și ministrul elvețian Gobat vor merge, după încheierea conferinței interparlamentare din Budapeșta, la București.

Pentru industria casnică. Cu prilegiul adunării generale a despărțământului Blaș al Asociațiunii transilvane, care se va ține la Mihalț în 9 august, se vor împărți premii de câte 15, 10 și 5 fl. a. elor țerance române din comunele despărțământului, care vor espune cele mai frumoșe țeseturi și cusuturi făcute de ele.

Petrecere cu joc în Ragla. Inteligența română din Ragla, comitatul Bistrița-Nășeud, va arangia duminică la 26 iulie n. petrecere cu joc, spre a inaugura noul pavilion ridicat lângă școlă confesională gr. c. Comitetul arangiator se compune din dnii I. V. Păcurar președinte, T. Simon vicepreședinte, I. D. Păcurar secretar, I. Bota casier, T. Roman controlor.

Petreceri de vără. La Monor, în comitatul Bistrița-Nășeud, tinerimea studiôsă de acolo și din împrejurime va arangia la 1 august n. petrecere de vără. — **La Șintereag** junimea academică din părțile acelea, a dat la 19 iulie n. o petrecere cu dans.

Necrolôge. Ana Vasiliievici a încetat din viață la 1/13 iulie, în etate de 72 ani. — **Stefan Porumbescu**, fratele regretatului nostru compositor Ciprian Porumbescu, a repausat la 6 iulie în Buzeu. — **B. G. Cioban**, student la gimnasiul din Brad, a murit la Roșia, în 8 iunie în etate de 14 ani. — **Maria Hereș n. Tonciciu**, soția dlui Ioan Hereș, a repausat la Arad, în 10 iulie, în etate de 31 ani.

OGLINDA LUMEI.

O femeie curiosă. O femeie din Martres d'Artieres, mică comună din arondismentul Clermont, Franța, a fost bătută, de cătră locuitorii cartierului, cu pietre. Acușatia pe care ei o aduc acestei femei e foarte curiosă. Ei o acușă că, sub privirea ei, bietele animale, boi, vaci, capre, porci, cai, oi, etc., o iau la fugă peste câmpii și sânt aprôpe nebune de spaimă. Ei o taxau drept „vrăjitoare“ și nu credeau cătuș de puțin că singură privirea ei pôte alungă animalele. Aprôpe tôte animalele din cuartir se întâlneră cu femeia, — séu mai bine întâlneră privirea „vrăjitoarei“ — și tôte luaseră fuga peste câmp ca nebune de spaimă. Nefericita „vrăjitoare“ și-a găsit un asil la . . . gendarmerie. Ea fu vizitată de cătră medici.

O statistică interesantă. O interesantă statistică asupra producțiunilor literare în Franța a fost publicată mai zilele trecute de cătră „Revista academică“ din Paris. Estragem din ea următoarele părți: În cursul anului trecut au apărut 10.115 opuri séu ediții din cărțile vechi, pe când în 1894 apăruseră 10.459. Ele sânt astfel împărțite: Religia este represintată prin 700

de cărți pe când în anul 1894 a avut 984; Jurisprudența 293, contra 284 din anul 1894; Filosofia și morală prin 153 (contra 138); Științele politice prin 473 (contra 500 din 1894); Matematicile prin 76 (contra 61); Științele naturale prin 251 (contra 190); Medicina prin 1.141 (contra 1.227); Istoria și științele cari se alătură de ea prin 1.095 (contra 1.179); Geografia și Etnografia prin 207 (contra 292); Literatura franceză prin 1.875 (contra 2.022); Literatura străină prin 242 (contra 238); Literatura veche prin 58 (contra 61) și în fine educația și „distincțiunea“ sunt reprezentate prin 1.822 de opuri, pe cât timp în anul 1894, au fost 1852. Am fi curioși de cifrele pe cari le-ar da o atare statistică la noi. Nu ne putem vaită de cărți, cari pôte că apar destule, dar de... cititori ne vaităm căci nu prea sunt mulți aceia cărora să le placă a citi cărțile apărute la noi, fie ele de literatură séu fie de ori ce altă natură!

Drum de fier... în lemn. În Statele-Unite și în Canada, unde se găsesc imense păduri până acum ne-exploatate, mai multe companii au luat în antreprisă exploatarea pădurilor spre a fabrică diferite obiecte de lemn pentru căile ferate, obiecte cari până acum se fabricau în fier. În acest scop, de câtva timp, s'a stabilit la Florida, între Avon-Park și Haines-City, o linie ferată de lemn, pe care se face un trafic considerabil de fructe, de legume și asemenea și de voiagiori. Și mai curios încă este drumul de fier în lemn care a fost de curând deschis la exploatarea pădurilor din Québec. Lungimea drumului este de 50 kilometri; întreg materialul este de lemn. Vagóne, stații, semaforele, macazurile, tóte, — afară de locomotive bine înțelese, — sunt fabricate din lemn. Trenurile pe această mică linie au o siguranță destul de mare. Iutela lor a ajuns până acum la 10 kilometri pe oră, iutela destul de mare pentru o linie așa de mică și pentru niște trenuri de... lemn.

H i g i e n a.

O rețetă pentru fumători Persónele cari fuméză cu pipa séu țigaretă, ar face bine să caute ca ele să fie cât se pôte mai lungi. Relele nicotinei sunt în parte înlăturate când fumul ajunge la gură rece. Pipa și țigaretule scurte aduc la gură un fum cald și plin de principii nesănătóse care irită buzele și gingiile, negresc dinții și produc adesea o crudă bólă cunoscută supt numele de „cancerul fumătorului“.

Despre somn. Doctorii dic că 6 ore de somn sunt de ajuns pentru un om, ca să-și pótă redobândi puterile pierdute. Economul care se scólă dimineța pe la 3 ore și lucréză continuu, pôte să se culce séra la 7 ore. La sate, deja la 9 ore séra este liniște. Locuitorii de la orașe inse pe la 9 ore séra încep să trăiescă bine. Ómenii cari se ocupă cu lucruri spirituale au nevoie de mai multă odihnă decât cei ce lucréză cu corpul. Mentea ostenită ca să se pótă recrea pe deplin, are nevoie de 8 ore. Decă cineva mai este debil și de la natură, acela trebuie să-și împartă ziua în trei părți și anume: 8 ore de lucru, 8 ore de recreare și 8 ore de odihnă. Ómenii cari lucréză nóptea sunt de obicei paliți, totodată obosiți și statistica vieței aces-

tor ómeni arată că mórtea curmă mai curând firul vieței lor decât a celor ce lucréză ziua. Ómenii cred că somnul dinainte de mieđul nóptii nu se pôte suplini. O oră de somn înainte de mieđul nóptii face tocmai atât cât 2 ore după mieđul nóptii, așa este credința. Odihna regulată este cea mai sănătósă. Decă cineva dórme puțin după dejun, nu strică, dar decă dórme mult, se lenevește, iar gura capétă un gust și miros neplăcut.

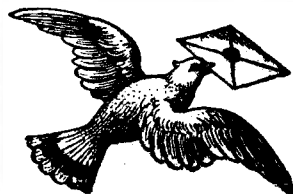
Pentru arsură. Dr. I. F. Bicornert recomandă fórté mult glicerina, fie arsura produsă de apa ferbinte séu alt licuid. În acest cas se ung părțile atinse cu glicerina și tótă usturimea se alină numai decăt, rămâind numai roșeța care se vindică și ea decă se aplică continuu glicerina.

M e n a g i u.

Scrisul pe fructe. O surprisă plăcută se pôte face invitaților servindu-le fructe cu numele séu inițialele lor. Se aleg fructe cari, după ce se coc au culori vii, cum sunt unele mere, prune etc. Când fructele sunt bine desvoltate, dar necópte, se lilesc pe suprafața lor litere de hârtie. După ce fructele s'au copt se culeg și se ia de pe ele hârtia. Pe suprafața lor rămân litere albe pe fond colorat. Se pôte face contrarul: se taie litere în hârtie și cu hârtia acésta se invélue pómele; pe cógea lor se vor desenă litere colorate pe fond închis. Procedeu acesta pôte fi variat la infinit făcând siluete, desemnuri etc. Acésta se datoréză faptului că culorile nu se desvoltă decât sub influința luminei.

Curățirea tablourilor. Pentru a curăți tablourile lucrate în ulei se recomandă următorul metod: Se iau 30 grame de borax pulverizat și 500 grame de săpun bun de rufe și 1 kilogr. de apă. Săpunul se amestecă cu boraxul și cu apa și se încăldește totul până ce săpunul se disolvă cu deseversire. Amestecul nu trebuie lăsat să fiérbă. Tablourile se spélă cu acest amestec și apoi se curăță de tot, udându-le cu apă curată.

Poșta redacțiunii.

Judecata străinilor. Ne-ai trimis numai sférșitul. Noi inse nu mai avem începutul, ca să o putem vedé completă.

Dlui D. T. în B. Póte nu mai ai charte postale.

Iludia. Corectura va urmă indata ce vei începe a răspunde costul. Tot atunci și se vor espedă și

numerele cerute.

Călinđarul sêptemănei.

Duminea a 9-a după Rosalii, Ev dela Mateu, c. 14. gl. 3, a inv 7.

Țiua sêpt.	Călinđarul vechiu	Călinđ. nou	Sórele.
Duminecă	14 S. Ap. Achila	26 Anna	3 57 7 45
Luni	15 MM. Ghiric și Iulita	27 Berhold	3 58 7 43
Mărți	16 Mart. Antinogen	28 Inocențiu	4 0 7 42
Mercuri	17 † Mart. Marina	29 Marta	4 1 7 40
Joi	18 Iachint și Emilian	30 Beatrice	4 3 7 39
Vineri	19 Cuv. Macrina	31 Ignatie Lojol.	4 4 7 37
Sâmbătă	20 † St Prof. Ilie	1 August Petru	4 6 7 35

Proprietar, redactor respunđător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

CU TIPARUL LUI IOSIF LÁNG ÎN ORADEA-MARE.